

Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet
Naturmiljöenheten
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.nm@regeringskansliet.se

Diarienummer
KN2026/00002

Datum
2026-02-03

Yttrande från BirdLife Sverige gällande promemorian *Ersättning vid rådhetsinskränkningar till följd av artskyddet*

BirdLife Sverige har beretts möjlighet till yttrande över promemorian *Ersättning vid rådhetsinskränkningar till följd av artskyddet*. Promemorian syftar till "att säkerställa att fastighetsägare får en fullgod kompensation vid begränsningar i pågående markanvändning till följd av bestämmelser om skydd för djur och växter".

Bakgrund

Den ekologiska funktionaliteten i skogslandskapet försämras kontinuerligt, vilket gör det allt svårare för Sverige att nå både nationella miljö kvalitetsmål samt internationella och EU-rättsliga åtaganden. Den senaste fördjupade utvärderingen av miljömålet *Levande skogar*¹ visar att skyddsvärda skogar fortsätter att avverkas och att utarmningen av den biologiska mångfalden i Sverige förvärras. Skogsstyrelsen anser sig sakna tillräckliga verktyg för att leva upp till riksdagens beslut² att skogar med höga naturvärden inte ska avverkas utan bevaras långsiktigt.

BirdLife Sveriges ståndpunkter

Föreningen anser att frågan om ersättning till skogsägare, som till följd av förelägganden och förbud med stöd av miljöbalken/artskyddsförordningen inte kan bruka sin skog med kalhyggesbruk, måste få en tydlig och förutsägbart lösning genom lagstiftning. Lagstiftningen måste emellertid högst sannolikt kombineras med initiativ från skogsindustri och markägarorganisationer för att uppnå sådana ekonomiska incitament som nuvarande situation kräver.

BirdLife Sverige har sedan länge påtalat att det krävs starka (ekonomiska) resurser och incitament för att uppnå ett sådant skydd för skogsmiljöer som EU-rätten föranstaltar. Föreningen välkomnar därför initiativet till att skapa en tydligare lagstiftning kring hur rådhetsinskränkningar ska ersättas av staten. Föreningen instämmer i regeringens bedömning att en grundläggande förutsättning för ersättning bör vara att det har meddelats ett beslut om att neka dispens från artskyddsförordningen.

Hur lagstiftningen faller ut kommer till stor del att avgöras av huruvida regeringen avsätter tillräckliga medel för att betala ut skäliga ersättningar. Av budgetpropositionen för 2026 framgår att regeringen avsatt 100 miljoner kronor för den typ av ersättning som behandlas i promemorian. Utifrån det stora antal avverkningsanmälningar som helt eller delvis förbjuds till följd av fridlysningsbestämmelserna i artskyddsförordningen förefaller summan vara påtagligt låg.

Ytterst väsentligt är också att budgeten för myndigheternas arbete med naturskydd höjs kraftigt, bl.a. för att därigenom undvika nuvarande akuta situation där inte ens markägare som frivilligt valt att skydda skog kan få ersättning för det, eftersom länsstyrelserna saknar budget för att betala ut pengar för instiftande av naturreservat.

---

¹ *Levande skogar – Fördjupad utvärdering 2023*. Skogsstyrelsen, 2022.

² Proposition 2021/22:58.

BirdLife Sverige delar Miljömålsberedningens bedömning att det är viktigt att riksdagen årligen anvisar anslag med tillräckliga belopp för betalning av sådan intrångsersättning som fastighetsägare har författningsreglerad rätt till, och att väntetiderna för ersättning hålls korta. Dagens incitamentsstruktur, där en markägare behöver forcera fram en ersättningssituation genom att anmäla skogsbruksåtgärder som hen egentligen inte vill eller har för avsikt att utföra, skapar konflikter och försvårar för det viktiga strategiska arbetet med områdesskydd.

Det finns farhågor om att utökade ersättningsmöjligheter i samband med förelägganden och förbud med stöd av miljöbalken/artskyddsförordningen kan bli kostsamt för staten. En viktig faktor i sammanhanget, som sannolikt kommer att begränsa kostnaderna, är möjligheterna för Skogsstyrelsen att föreskriva andra bruksmetoder än trakthyggesbruk. Genom att i högre utsträckning tillämpa alternativa skogsbruksmetoder, i enlighet med t.ex. EU-domstolens föreskrifter i de förenade målen C-473/19 och 474/19 *Skydda skogen* (där domstolen redogör för hur skogsbruksåtgärder ska hanteras i förhållande till ett flertal fågelarter), skulle betydligt färre skogsavverkningsärenden överklagas av ideell naturvård, i synnerhet gällande skogsområden som saknar de allra högsta naturvärdena. Då fullgoda och naturnära skogsbruksmetoder finns att tillgå som rimliga alternativ till kalhuggnings, kommer därmed beslut som medför att dessa metoder tillämpas också leda till att pågående markanvändning inte avsevärt försvåras.

Ersättningen från staten måste kompletteras

Det bör, inte minst utifrån juridiskt perspektiv, ifrågasättas om staten ska betala ut ersättning i sådana fall där planerad avverkning riskerar att bryta mot lagen. Samtidigt måste det anses högst rimligt att skogsindustrin och markägarkollektivet gemensamt använder en liten del av vinsterna från den gemensamma naturresursen skog för att, som komplement till statlig ersättning, "kompensera" markägare med så höga naturvärden att lagstiftningen förbjuder avverkning. Detta skulle exempelvis markägarorganisationer kunna lansera som försäkrings- eller kompenstationssystem. Den enda långsiktigt hållbara lösningen för ett framtida hållbart skogsbruk i Sverige är att såväl staten som näringslivet bidrar till att enskilda markägare ersätts ekonomiskt för att bevara och främja naturvärden och klimat. På köpet får vi friskare ekosystem och skogar som bättre står emot insektsangrepp, skogsbränder samt väder-/klimatkatastrofer. Den svenska skogsbruksmodellen kan givetvis anpassas så att den bibehåller fungerande ekosystem, utan att det drabbar enskilda som äger skyddsvärda skogar, men då måste såväl politiker som företrädare för skogsindustrin och markägarorganisationer bidra till konstruktiva lösningar.

För BirdLife Sverige,

Daniel Bengtsson, Fågeltskyddsansvarig
070 515 45 33, daniel.bengtsson@birdlife.se

Kjell Carlsson, Ordförande
070 226 77 62, kjell.carlsson@birdlife.se